

Názor a názornost

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2018](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2018](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: listopad 2018

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: listopad 2018

Názor a názornost

Co to je názor a názornost? Grygar užil následující formulace: máme (v nějaké vědě) řadu pojmů, pro které nemáme názornou představu. Jak tomu rozumět, není-li to vůbec nesmysl? Jaký je vlastně rozdíl mezi pojmem a představou, když pojem je vždycky pojmem něčeho, tudíž vztahuje se k něčemu, co není samo pojmem, a představa (nás) staví před něco, co není samo představou? Pojem je záležitostí myšlení, tedy myslí, a představa je zase také záležitostí představování, tudíž rovněž myšlení. V čem spočívá rozdíl mezi nenázorným pojmem a názornou představou? Tady nepochybně záleží na myšlenkových prostředcích, jichž budeme užívat, tedy na významu, který budeme dávat (a s kterým budeme pracovat) jednomu nebo druhému. Tak třeba pojem „události“ zahrnuje svým významem víc než jediný „intencionální objekt“ (zbavený – jak je u pojmů zvykem – časovosti a tím skutečného dění či dějství), takže je (může být) jen relativně abstraktní; událost je „jedním“ jinak a na jiných základech než na základě toho, co v průběhu události zůstává beze změny. Přihlédneme-li k jazykovým souvislostem, je zřejmé, že událost nemůžeme chápat jako představu, protože představa „staví před“ naši mysl jen to, co má jistou pevnost a stálost, aby to mohlo „stát“. Jinak řečeno, představa může ukazovat (poukazovat) jen směrem k tomu, co se samo ukazuje, tedy k „úказu“. Událost se však nikdy neukazuje jako událost (nýbrž jen jako to, co se z události právě ukázalo či ukazuje, zatímco jevit se může událost jako dění, dějství, jako něco v pohybu, něco proměnlivého. (Podobný problém máme ovšem nejen s událostí, ale i s každou změnou či proměnou.) O slovu názor se tedy musíme dohodnout na základě toho, máme-li za to, že nazřít (zřít, zírat) lze jen něco pevného a nehybného, anebo jsme-li přesvědčeni, že nazřít můžeme i změnu, proměnu, dění, proces atd.

181101 | listopad 2018